

22 NİSAN 2016

DOKUZUNCU ÜNİVERSİTELERARASI CİNSEL TACİZ VE SALDIRIYA KARŞI NE YAPILABİLİR ÇALIŞTAYI: DENEYİM VE PAYLAŞIM

Sabancı Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Forumu ile İstanbul Teknik Üniversitesi Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi'nin (İTÜ BMT-KAUM) ev sahipliğinde, 22 Nisan 2016 tarihinde İTÜ Süleyman Demirel Kültür Merkezinde gerçekleştirilen “**IX. Üniversitelerarası Cinsel Taciz Ve Saldırıya Karşı Ne Yapılabilir Çalıştayı**” na 28 üniversiteden temsilciler katılmıştır.

Gulriz Hoca; CTS iletişim ağı 2010 yılında İTÜ kadın hakları merkezinde yapılan konuşmaların ardından doğdu. İTÜ'deki toplantıda bir araya gelip deneyimlerimizi paylaşmamız gerektiği üzerinde anlaşıldı. O konuşmalarımızdan sonra iletişim ağında yer alan öğretim üyesi ve elemanlarıyla birlikte yılda iki defa olmak üzere çalıştaylar yapmaya başladık. Bu çalıştaylar sonucunda ortaya çıkan birikimle YÖK tutum belgesindeki cinsel tacizle ilgili hükümler oluşturuldu. Bu tutum belgesi iletişim ağımızın büyük başarısıdır.

CTS iletişim ağında iyi bir birliktelik de var. Çalıştaylarda ihtiyaçlar saptanıp, politikalar belirleniyor. İletişim ağı vasıtasıyla birbirimizle ilişkiye geçip, acil durumlarda dayanışma gösteriyoruz. Örneğin İstanbul'da bir öğrenci tacize uğradığında kime ulaşacağı bilgisini bu ağ vasıtasıyla verebiliyoruz.. Bu ağ çok güçlü.

Toplumsal cinsiyet politika belgelerinde CTS'nin olması zorunludur. Hukuksal açıdan üniversitelerde yer alması gerekiyor. İstanbul Sözleşmesini hayata geçirmek için cinsel taciz ve cinsel saldırı konularında çalışmalar yapmak gerekmektedir.

Bugünkü temel soru cinsel taciz soruşturmaları açıldığında ne gibi sıkıntılar yaşanıyor? Birincisi cinsel taciz öğrenciden öğrenciye, hocadan öğrenciye, personelden personele, personelden öğrenciye olabilir. Öğrenciler arasında flört şiddeti çok yaygın. Bu nedenle farklı cinsel taciz durumlarında farklı sıkıntılar söz konusudur.

İkinci olarak cinsel taciz ve saldırıyla ilgili şikayetin gelmemesi sıkıntı yaratıyor. Bununla ilgili biz Ankara Üniversitesinde iyi bir aşamaya geldik. Şimdi şikayetler geliyor. Daha önce gelmiyordu. Şikayetin gelmemesi, cinsel tacizin olmadığı anlamına değil, üstünün örtüldüğü anlamına geliyor. Bizim birimimize idari memur, güvenlik ve öğrencilerden şikayet gelmektedir.

Biz ne de başarısız? Hocadan öğrenciye cinsel taciz söz konusu olduğunda başarısız. Çünkü eril akademik çevre, hukuktan gelen cezayı dahi kabul etmiyor. Eril bir akademik kültür var. Öğrenci de şikayet etmiyor. Mesela yüksek lisans ve doktora öğrencilerine çok taciz oluyor, seslerini çıkaramıyorlar ve şikayet de edemiyorlar. Çünkü gelecek beklentileri var. Gelip yüzyüze konuşuyor ama şikayetçi olmuyor. Bu durumda bir hocaya yöneltilen taciz iddiası var ama şikayetçi olunmadığından soruşturma başlatamıyorsunuz. Genellikle kadın öğrencilerde oluyor. Hocadan tacize uğrayan kadın öğrencilere güvenli bir akademik gelecek sunamadığımız zaman, şikayet gelmiyor ve o kadınlardan bu durumda kahramanlık da bekleyemeyiz. Bu noktada sürekli eğitimle akademik kültürü değiştirmenin önemi ortaya çıkmaktadır. Örneğin Üniversitemizde Rektör, bütün dekanları ve yönetici konumda olanları topladı. Onlara yönelik eğitim programımız oldu. Bu toplantıdan sonra tutum değişikliği olduğunu söylemek mümkün.

Fatma Hoca: İTÜ’de ne yaptığımızı anlatalım. Yönergemiz çıktı. Ön inceleme komisyonumuz var ve ikisi erkek, üçü kadından oluşmaktadır. İki üyemiz kadın araştırmaları merkezinden. Bir tane psikolojik danışmanımız var, kendisi erkek. Bir hukukçumuz var ve bir de mimarlıktan üyemiz var. Bu komisyonun ceza verme yetkisi yok. Başvurular oluyor. İnternet üzerinden, gizli başvuru yapanlar ve rektörlüğe de gidenler var. Biz inceliyoruz ve değerlendirip rektörlüğe veriyoruz. Onlar da daha sonra disiplin komisyonuna veriyorlar. Biz soruşturma açılın veya açılmasın şeklinde rektörlüğe görüş sunuyoruz. Hocalar konusunda da çok sorun var. Rektöre kendimiz iletiyoruz. En büyük sıkıntı taşeron işçileri. Güvenlik görevlileri ve temizlik işçileri. Fotokopi memurları da dahil onlara ceza veremiyorsunuz. Mesela izinli afiş astıkları için LGBT’leri taciz etmişler. Biz taşeron işçilerine ceza veremiyoruz, sadece çalıştıranlara yazı yazıyoruz. Bu memurun kampüste çalışmaması için gereğinin yapılması şeklinde yazı yolluyoruz. İdari memur olmadığı için idari soruşturma açılmıyor onlara.

Gulriz Hoca: Bizde de oldu biz dava açtık.

Sondan HOCA: Biz Sabancı Üniversitesi’nde benzer bir olayla karşılaştık. Bir öğrenciye bir personel cinsel tacizde bulundu ve onun hemen işten atılmasını istedik ve atıldı.

Hatice (Sabancı Üniversitesi Cinsel Tacizi Önleme Komisyonu): Gri alanlar var, mesela öğrenci ya da çalışan geldiğinde doğrudan başvuru yapması istendiğinde, resmi şekilde başvuru yapmak

istemiyor. Resmi bir başvuru yapmak istemiyor ama tedbir istiyor. Resmi şikayet olmadığında sözlü bildirim yapıyoruz. Şikayet olmadığında ne yapılabilir? Sizin de deneyimlerinizden yararlanmak istiyoruz.

Katılımcı: Gri alan bizde de çok oluyor, flört şiddetinde değil de hocanın tacizi durumunda oluyor. Şikayet dilekçesi şart. Bu olmadan doğrudan disiplin soruşturması yapamazsınız. Bunun dışında yapılacak şey görüşme yapmak. Ancak görüşen kişinin dekan, rektör yardımcısı olması gerekiyor. Bir tür ara mekanizmalar olmalı.

Sondan HOCA: Biz bu ara mekanizmayı çalıştırırken, olay mutlaka idari amire bildiriliyor. Akademik personelse dekana, personelse idari yetkiliye bildiriyoruz. Üst yönetime bildiriliyor.

Katılımcı, soru: Soruşturma yürütürken bağımsız olunabiliyor mu?

Sondan Hoca: Üniversite bağımsız olabileceğine güvendiği bir komisyon kuruyor.

Gülriiz Hoca: Disiplin soruşturmasını yapacak kişileri rektörlük belirliyor. İstanbul sözleşmesinde, “Bu tür şiddet suçlarına bakacak olan kişilerin toplumsal şiddet konusunda uzman olmaları gerekir” diyor. Hukuk müşavirliğinin CTS’ye sorarak soruşturmacıyı belirlemesi gerekiyor.

Katılımcı, soru: Peki bağımsız olabilir mi komisyon?

YÖK tutum belgesinde, “Gereği gibi soruşturma yapmayanlar hakkında soruşturma açılacak” şeklinde bir madde var.

İstanbul Bilgi Üniversitesi, Seda Kalem: Cinsel Taciz ve Saldırığı Önleme Komisyonu üyesiyim. Yeni kurduk. Bir iki sorum olacak, biz yeniyiz ama sorularım var. Bir taciz ettiği iddia edilen kişi ile görüşmesinin ne gibi sakıncaları nedir? Bu kişi bu durumdan haber edildiği zaman bu bir hoca ise ve tacize uğrayan öğrenciyse öğrenciyi tehdit edebilir. İdari amirler dahil olursa daha da büyüyebilir.

Ayşegül Hoca Sabancı Üniversitesi: Bize bu şikayetle gelen kişiye güvenliğini garanti ediyoruz. Psikolojik, fiziksel güvenliği vs. Nasıl olduğunu öğrenmek için ara ara görüşüyoruz. Meselenin takipçisi olduğunu gösteriyoruz.

Seda Kalem: Üniversiteye bizim komisyonda mutlaka biri olmalı dedik. Sorum Gülriz hocaya, flört şiddetini nasıl çözdünüz? Diğeri de öğrenci aileiçi cinsel taciz için gelince ne yapıyorsunuz?

Gülriz Hoca: İkisi de geliyor özellikle ensest vakasıyla geliyorlar. Biz Ankara Üniversitesi'nde barınak hizmeti, hukuki destek, maddi destek ve psikolojik desteği sağlıyoruz. Kendi yurdumuzda odalarımız var öğrenciyi oraya koyuyoruz ve orada kalıyor. Hemen kredi bağlıyoruz. Bu dördünü sağlıyoruz. Bu şekilde 10 öğrencimiz var. 3 tanesi aileiçi şiddet diğeri flört şiddeti gibi durumlardan gelmişler. Flört şiddetinin biri ısrarlı takip bir kısmı daha hafif. Daha hafif olanda görüşme metodu çok iyi işliyor. Şiddet uygulayanı da dinlemek lazım. Bu konuda yüzde yüz başarılı oluyoruz. Görüşmeleri birebir ben yaptım. Bir üst şiddet uygulayan tipi var. Üçüncü sayfa gazete haberlerinde yer alanlar gibi, hem kendisini hem sevgilisini öldürüyor bunlar da geliyor. Bu tipte şiddet uygulayana karşı şiddete maruz kalanın güvenliğini sağlamada hiçbir problemimiz yok. Bu tür şiddet uygulayanla da özel görüşme yapıyoruz. Ancak bunların bir türü var onunla özel görüşme yapamazsınız. Onda da ceza yargılama süreci hemen başlatıyoruz. Yani 7 tane ısrarlı takipte yüzde yüz başarı kazandık. 6284 nolu Kanundaki koruma tedbirlerinden de yararlanıyoruz..

İpek Hoca: 6284 sayılı Kanun şikayetin direk mağdur kişiden değil üçüncü kişilerden de alınabileceğini belirtiyor Bu üniversite de yapılamaz mı?

Gülriz Hoca: Şiddete uğrayan öğrenci gizli kalmasını istiyor. Bunun bir çok sebebi var. Arkadaşlarından, çevreden ve aileden korkuyor. Bu durumu görmek gerekiyor. Rızası dışında başvuru yapabilirsin ama o koruma kararı aldığı anda ne faydası olur? Öncelikle o öğrenciye o kişiye odaklanmamız gerekiyor. Her adımda çok düşünmek gerekiyor. Şiddete uğrayan bir travma geçirmiş zaten, bu nedenle ikincil mağduriyeti önlemek lazım. Buna çok dikkat etmek gerekiyor.

Mersin Üniversitesi: Flört şiddetini araştırdık, son sınıfta daha çok var. Yönergeler çıkarmak için çalışıyorduk. YÖK'ün son tutum belgeleri de iyi oldu. Hemen yönergelerimiz çıktı ve senatodan geçti. Ama orda adli tıptan bir şey geldi, tacizinde ötesinde her şeyi kapsayan bir yönerge olsun dediler hemen yaptık. Psikolojiden, adlittıptan ve CTS'den kişiler var. Bize yönerge çıkarmadan da başvurular oluyordu. Şimdi daha kurumsal olarak çözülecek. Bir hafta önce bir şikayet geldi. Öğrenci mahkemeye gitmiş 6 ay yaklaşmama kararı almış. Hep yanında birisi oluyor okula gelince. İkinci eğitimden birinci eğitime aldım. Çocuk iki yıldır ayrılmasına izin vermiyormuş. Ben kimse kimsenin sahibi değil ikna olun yaşam boyu karşılaşacaksınız dedim ama başka ne yapabiliydik. Bazı öğrenciler konuşulamayacak gibi. Ellerinde fotoğraf var paylaşırım diyor.

Gülriiz Hoca: Şiddet uygulayanla da mutlaka görüşmek lazım. Bir hoca görüşürse üzerindeki etkisi çok önemli oluyor. Geleceğini nasıl etkileyeceği ve soruşturmalar konusunda da bilgi vermek lazım. Mutlaka görüşmek lazım. Bunu dönüştürmek gerekiyor. Mesela en son bizim bir öğrencimizle ilgili olayda, nişanlılar ve kadın ayrılmak istiyor erkek öğrenci ayrılmak istemiyor. Erkek öğrenci dedi ki “hocam ben aileme nasıl anlatacağım?”. O da eril çevreden devamlı bir şiddete uğruyor. Aile ile görüştük bir sürü çözüm ürettik. O vakayı da çözdük. Flört şiddetinde en fazla şu görülüyor; cinsel ilişki sırasında videoya çekiyorlar, ya da çıplak fotoğraf çekiyorlar ve aileye vereceğiz diyerek tehdit ediyorlar. Öğrenci korkuyor. Biz de bundan korkmayın, bunlar hemen önlenbilir bilgisini vermeye çalışıyoruz.

Özlem Belkıs: Birimimiz yeni kuruldu. Önce tanıtım eğitim süreci gerçekleşecek. İlk çalışmayı da akademik idari kadro ile yapacağız. İzmir Barosu ile çalışacağız. Çalışmayı da üç ana birimde topladık. Herhangi bir başvuru olduğu zaman hukuki, tıbbi ve psikolojik destekle yapacağız. Ama ne ile karşılaşacağımızı bilmiyoruz. Sanırım yoğun olacak, söylentiler gri alanlar yazıya dökülmeyen şikayetlerle karşı karşıya kalacağız. Bir de gizlilik ve afişe etme çelişkisi var. Bir olay yaşadık, sonuçlandı ve kişi emekli oldu. Bunda üniversite yönetimin kararlı tutumu etkili oldu. Ama gizlilik ve afişe etme sorunu var. Bir yandan bak bu yapıldı sonuç alındı demek istiyoruz, bir taraftan da bireylerin hassasiyeti var bu konuda ne yapacağız?

İkinci sorum da sosyal medyada afişe etme olayı, bunu feministler de yapıyor, biz bununla nasıl mücadele edeceğiz?

Gülriiz Hoca: Bunlar zor sorular. Olayları anlatıyoruz bilgilendirme toplantılarında. Hiç isim vermeden olayın özelliğini belirtmeden yapmak önemli, ve sonuçlarını anlatıyoruz. Etik bakımdan sorun yaşamadan. Fısıltı gazetesi gibi kendiliğinden işleyen bir şey var. Bize bu kadar başvurunun gelmesi bundan. İfşa olayı ile ilgili olarak da. Bizde de yaşandı. Dil Tarihte, o olayda bize hiç gelme yoktu. Bir kadın tacize uğradığını iddia etti, onlar da gidip dövdüler. Bize gelmediler. Biz neden bize gelmediniz dedik, siz bir şey yapmıyorsunuz dediler. Tacize uğrayan da şikayet etmedi. Feminist dil şiddet dili mi olacak? Bu şiddete şiddetle karşılık vermek olur. Feminist dilin ne olduğu üzerinden biraz daha konuşmak lazım. Bu dil şiddet içermeyen tahakkümcü olmayan bir dil. Dayanışmacı bir dil. Ben dilini bir terk etmemiz lazım. İfşa olayı bu açıdan sorunlu. Yeni genç kadın grupları var üniversitelerde onlarla ilişkiye geçip konuşmamız gerekiyor.

Özlem Belkıs; Ama sosyal medya güçlü bir yer ve o sayede yargılandılar. Küçümsemek lazım.

Ceren Boğaziçi Üniversitesi; Bu güvenmeme meselesi çok önemli. 10 yıldır Boğaziçi Üniversitesindeyim. Öğrenciler aileye okula arkadaşlara hukuka güvenmiyorlar bu nedenle bu üniversitelerdeki komisyonlardan çok şey beklemiyorlar. Mesela soruşturma süreçleri bir sene sürebiliyor. O nedenle öğrenciler hemen şiddeti uzaklaştırmak istiyorlar. Ben o öğrencileri tanımıyorum ama öyle öğrenciler var ki diyorlar siz ne yapabilirsiniz. Bir de çok disiplin soruşturmaları atamalarla ilerliyor. Son iki ay içerisinde bizim de o disiplin soruşturmalarına birimizin dahil edilmesi biraz rast gele. Bu süreç çok sorunlu gidebiliyor. Alınan kararlardan sorulan sorulara kadar. Soruşturma sorunlu olabiliyor. Kurum bağımsız olmalı. Bizim amacımız sadece disiplin kurulunda yer almak değil daha geniş bir alana yaymak. Gri alanda güvenliği almak teknik olarak nasıl oluyor? İfşa meselesi, bir çok kişi için ifşa bir yoldur illa şiddet içermesi gerekmiyor. Bu bir sonuç ve bence bu feminizme karşı bir şey değil.

Gülriiz hoca: İfşa şiddettir. Şiddetin tek biçimi yok, ekonomik, psikolojik şiddet biçimleri var. Öğrencilerde güvensizlik duygusu var tabi ki. Üniversitenin görevi güvenliğini sağlamaktır.

İstanbul sözleşmesinde de var, YÖK'un hükümlerinde de var. Burada ivedilikle hareket etmek önemlidir. Bir yılı falan bulması pek mümkün olmaması gerekiyor. En kısa zamanda o soruşturmayı sonuçlandırmak zorundadır. 2 ay bir de ek süre olabilir yani belli bir süresi var. Bu yapılırken öğrencinin güvenliği sağlanmalı.

Sondan Hoca: Bir dönem uzaklaştırma korkulacak bir şey değil. Biz bundan korkmuyoruz bunu uyguladık. Mahkeme ile geri gelenler de oldu. Hızlı adım atma konusunda bazen yetkimin dışında davranıyorum, hukuka aykırı olmayacak bir şekilde harekete geçince kötüye giden hemen duruyor. Bir defa internet ortamında öğrencilerimize ait fotoğraflar yayıldı, öğrencileri çağırdım hemen çözdüm. Eğer oturup beklerseniz, süreç uzuyor.

Cem Demirbaş, Kadın araştırmaları merkezinde danışma kurulu üyesi ve CTS üyesi;

Psikolojik hizmetlerin cinsel taciz vakaları ile ne kadar yan yana yürüdüğünü anlatmak istiyorum. Biz özellikle komisyonda psikolojik desteği hemen veriyoruz. Ayrıca çeşitli kurumlardan partner de alıyoruz bu travlamaları atlatmak için. Bireyin de geçmişten gelen travmaları olabilir. X fakültesinden birinin sorununu X fakültesinden biri yapmamalı. Mesai arkadaşının disiplin soruşturmasında “ne yapacağız hocam” diyor? Jüri heyeti çok ilginç tepkilerle yaklaşıyor. Tarafsızlık ilkesi tamamen kayboluyor. Bir üst kurul ya da dışarıdan bir kurum oluşturulmalı. Diğer konuda savunuculuk yapamıyoruz. Her yere gidiyorduk vakalar olunca inşaatta bile. Cinsel taciz komisyonu ile ilgili de, savunuculuk konusu çok önemli.

Yıldız Ecevit: Toplumsal cinsiyetin bir sosyal yapı olduğunu derslerimizde öğretiyoruz. Bu sosyal inşadır diyoruz ve bunun yaparken biyolojik çalışmalarını eleştiriyoruz. Bunun biyolojik bir şey olduğunu söyleyenler olduğunda hemen bunun çok tehlikeli olduğunun ve mücadelenin altını oyan bir yaklaşım olduğunun farkında olmalıyız. Freud'u eleştiriyoruz. Bu biyolojik indirgemecilik çok tehlikedir. Çünkü biyolojimizi değiştirmemiz çok tehlikelidir. Biz sosyal alanda çözümü arıyoruz bu indirgemecilik bizi sorunun çözümünden uzaklaştırır.

Sondan Hoca; Sonbahardaki CTS Bilgi üniversitesi düzenleyici olacak. 5 Kasım Cumartesi Dokuz Eylül'de olacak.

Katılımcı, soru: 3-4 Kasım'da bir sempozyumumuz var. Kasımın ilk haftası yapıyoruz. Perşembe Cuma.

Sondan hoca: Sempozyumla birleştirirseniz ya bir gün öncesi ya da bir gün sonrası olur. Haftasonu gitmek daha uygun. Üniversite Kadın araştırmaları kongresini kim yapmak istiyor? ODTÜ ve Van talip.

Yıldız Hoca: Olaylar var, Van bilemedik.

Sondan hoca: O zaman ODTÜ ev sahipliği yapacak. 2017 Bahar'da yapılacak. Tekrar cinsel taciz deneyim paylaşımına dönebiliriz.

Bilgi üniversitesi'nden katılımcı; güven meselesinde sorum olacak. Ayşe Gül hoca Sabancı Üniversitesi'nden, bize üniversitenin size tamamen desteklemesi lazım demişti. Katılımcılığın sağlanmasını meselesini söylemişti. Öğrencilerin katılımı da önemli. Biz Bilgi'de istediğimiz derecede katılımcı sağlayamadık. Özellikle öğrenci katılımını. Öğrenciler'den biz size destek olmak istiyoruz emaileri geliyor. Bu konuda akran eğitimi veren hocalar deneyimlerini paylaşabilir mi? Flört şiddeti meselesinde önemli bir konu ve birimlerin dahilinde olması gereken konu.

Gülriiz hoca: Biz 8 Mart ve 25 Kasımda bilgilendirme toplantıları yapıyoruz. Öğrencilere eğitimi veriyoruz sonra onlar eğitim veriyor. Birinci sınıftan itibaren öğrenciler beni yakalamaya başladı. Önce her bir fakültede temsilciler meclisi oluşturmuştuk, o çok güzel işledi. Bu sene de idari memurlar temsilciler meclisi ile öğrenciler temsilciler meclisi kuruyoruz. Bu öğrencileri aktif kılacak. Bir de bizim yönetim kurumumuzda öğrenciler var. Siz de öğrencilerden öğrenci temsilciler meclisi kurabilirsiniz. Yayınlamak gerekiyor hem idarede hem de öğrencilerde.

Özlem Belkis: Bizim akran eğitimimiz var. Her fakülteden öğrenciler seçip bu eğitimi yapmayı planlıyoruz. Bir de cinsellik dersini Rehberlik ve Psikolojik Bölümü veriyor. Bir de cinsel sağlık dersi veriyoruz. Fakülte öğrencilerine açık.

Çiçek Er İTÜ: Hukuki bir deneyimi sormak istiyorum. Burada bir hocanın taciz olayı vardı hoca yargılandı sonra bu hoca iptal davası açtı ve aklanmış konumuna geldi. Bezen hukukçu olarak gözlemim, soruşturmalar doğru işlemediği zaman mağdur fail durumuna dönüşüyor. Sizde durum nedir buna benzer davalar yaşandı mı? Bir de mutlaka bir hukukçu olmalı kadroda ama bizde hukukçu profesör yok. Bir de yer değiştirmeden bahsedildi. Memurlar açısından sorun olmuyor ama şube müdürü ise mesela istediğiniz kişinin yerini değiştiremiyoruz. Hemen dava, iptal davası açıyor geri geliyor. İdari yargıda bu konuda sorunlar var.

Gülriiz hoca: Cinsel taciz ve cinsel saldırının kanıtlanması zordur. Ama kadın beyanı esastır ilkesi var. Bunu iyi gerekçelendirmek lazım. Soruşturmayı çok ayrıntılı yapmak lazım. Bu nedenle bir hukukçu olmalı. Bizde, mahkemelerde elimiz güçlü oldu. Çünkü gri alandan bize sorunlar gelmedi pek. Bazen davalar olumsuz sonuçlandı ama bunlarda da yeniden dönüp şikayetçi olan olmadı. Elbette yargı cinsiyetçi, bu konuda önlemler geliştirmek gerekli.

Sondan Hoca: Sabancı üniversitesinde hukuk fakültesi yok ama biz her soruşturmadan önce hukuk komisyonun fikrini alıyoruz. Ben fizikçiyim. Gerektiğinde o soruşturmalara hukukçularımızı sokuyoruz. İstedığımız yönde bize öneri getiriyor biz de o şekilde ilerliyoruz.

Katılımcı: Bütün hukukçular aynı değil. Hocam feministçe düşünerek çocuğu mağdur edeceksiniz dedi. Bu tür durumlarda hukuk şirketlerine danışmak doğru mu?

Gülriiz Hoca: Bugün bu kadar kadın şiddeti varsa hukukun erilliğindedir. Hakimi de savcısı da avukatı da eril. Biz Ankara Barosu gelincik merkezi ile hareket ediyoruz. Barolardaki kadın hakları merkezleriyle işbirliği yapılarak çalışmak lazım.

Van'dan gelen katılımcı: Rektör beye belgiyi gösterdim sıcak baktı. Mobbingi de ekleyin dedi. Ben de o buna olur mu bilmiyorum. Israr etti biz de avukatlara söyledik ikisi olmaz dedi. İkisini birleştiren var mı? Bir de ayrıca mobbing için belge hazırlayan Üniversite var mı? Bir de Yıldız Hoca, cinsel taciz belgemize toplumsal cinsiyet ifadesini de ekleyelim ama bunu nasıl yapacağız?

Gülriiz hoca: Mobing ile cinsel taciz çok farklı. Cinsiyete dayalı mobing olabilir ama diğer olayalar ayrı değerlendirilmeli. O bambaşka bir mücadele alanı. İkisini ayrı birimlerin yapması gerekiyor. Bizim üniversitede iki ayrı belge şeklinde hazırlandı.

Yıldız hoca: Toplumsal Eşitliği politika belgesi hazırlamak cinsel taciz belgesini gizlemek değil. Ama ben kapsamı genişletelim diyorum. Kastım şu, özellikle cinsel taciz için bir belge hazırlarsak, ayrımcılığa devam ederler. ‘Politika belgemizde bu da vardı’ dememiz için geniş kapsamlı bir belge lazım. Üniversite de imza atarsa, ‘ayrımcılığı önleyeceğim’ imzası varsa bu bizi güçlendirir. Örneğin senden bahsedelim Sema, sen o şimdi üç sayfa olan belgeyi o üst başlığı olan belgeye koy. Ama toplumsal cinsiyet eşitliğinin olduğu bir geniş belge lazım. Her çalışma raporunda daha önce neler konuşulduğu var. Geriye dönüp bakabilirsiniz. Belgenin üst başlığı kapsayıcı olmalı sadece cinsel şiddet olmasın. Farkındalığa ilişkin şeyler de içinde olmalı. Eşitlik ile ilgili söyleyeceklerinizi de kapsayacak bir belge lazım. Geniş bir iki paragrafla belgeye giriş yapıp sonra cinsel taciz de eklenir. ODTU’nün var; “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Güvencesine İlişkin Stratejiler Belgesi” olabilir.

Gülriiz hoca: Toplumsal Eşitliğe Duyarlı Belgesinin içerisinde cinsel tacize de yer veriliyor. Üniversitelerin tarihlerine baktığımızda cinsel taciz ve saldırı ile mücadele ederek toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle başa çıktıkları görülmekte. Toplumsal cinsiyet eşitliğini yakalamak için cinsel tacizle mücadele iyi bir araç

Katılımcı: Biriminizin yetki alanı mobingi kapsamıyor değil mi?

Gülriiz Hoca: Yok o başka bir birimin görev alanında.

Katılımcı İTÜ: Cinsel taciz için mekanizma bir araç olmuş hep. İkinci kuşak kadın hareketini de harekete geçiren itici güç olmuş. Türkiye’de de öyle. O anlamda biz üniversitelerde de o yolu izliyoruz. CTS ‘nin ilk toplantılarında yalnızca cinsel taciz ve saldırı vardı. Şimdi siyaset eşitlik farkındalığı da konuşuyoruz. Bugüne kadar ayrımcılık ile ilgili herhangi bir başvuru alamadık. CTS, İTÜ BMT-KAUM sayfasında elektronik bir link var, bütün üniversitelerin cinselliğe karşı yönergeler, görseller, ne varsa tüm üniversitelerden topluyor.

Katılımcı: CTS bildirgesi ayrı mı olacak?

Evet ayrı olacak.

İTÜ Katılımcı: Hangisine girecek bilmiyorum ama YÖK tutum belgesinde toplumsal cinsiyet dersi verilsin veya seminer şeklindeki ifadede, tüm üniversitelerde cinsel tacizi engellemeye dair ifadeler de var mı?

Gülriiz Hoca: Var var. Tutum Belgesi araştırma merkezlerine bu birimleri kurma görevi veriliyor. Başlıca kadın araştırma merkezlerine sorumluluk veriliyor.

İTÜ Katılımcı: Bence ders vermek yerine kurumu oluşturun demek daha iyi gibi geliyor. Benim önerim şu, bu çalışmaların tüm üniversitelere yaygınlaşması gibi bir öneri YÖK'e gönderilen belgede belirtilecek.

Yıldız hoca: İki belgemiz var. Biri 29 Mayıs 2015 tarihli, Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı rapor. Bu çok kısa. Arkasından sizin tutum belgesi dediğiniz, 9 Kasım 2015 tarihinde daha geniş kapsamlı bir belge. Rektörlüğe daha sonra gitti bunlar. Cinsel taciz ile ilgili kısmı, bir sürü şey yazdı. Burda 12 maddelik cinsel taciz ve saldırıya karşı neler yapılabilir rehberimiz var.

Mersin Üni Katılımcı: Bizim merkezin hazırladığı belgede (*belgeyi okudu*) burada cinsel taciz ile ilgili bir takım ilkeler var.

Yıldız hoca: Bu belge çok spesifik. Yaklaşık on üniversitenin şu anda politika belgeleri var. Önce yavaş başlar sonra hızlanır. Bu önemli bir kazanım. Birkaç sene sonra siz de senatodan çıkarabilirsiniz.

Gülriiz hoca: Bunun yanına yeni bir belge belirleyin ikisi birbirini kuvvetlendirir.

Yıldız hoca: Geniş kapsamlı ortak bir belge hazırlanabilir.

(*Herkes evet diyor*)

Yıldız Hoca: Ortak bir belge bütün üniversiteleri içine alacak soyut genel bir dille yazılmış çok kapsayıcı bir şey. Hiç kimse kendisi için kullanmasın her üniversitenin özgünlükleri var.

Atılım Üni Katılımcı: Biz bir proje yürütüyoruz. Dağınık bir şekilde ilerlemek istemedik. Üniversitenin durumunu tespit etmek istedik bu projede. Hacettepe Üniversitesinin hazırladığı cinsel saldırıya uğrayanlar anketini öğrencilere uygulayacağız. Eşcinsellere yönelik olanı vardı ama anketin kapsamı genişler diye onu seneye yapacağız. Hem personel hem öğrenciler nezdinden cinsiyetçiliği ölçmek istiyoruz. Bu bizim çalışmalarımızı yönlendirecek. Yönetimde belli bir farkındalık yarattık ve destek de aldık. Bu proje tamamlandıktan sonra bir yönerge ve politika belgesi yapacağız. Fiilen çalışan Aslı ve ben varız. Ankara Üniversitesi çok büyük bir örnek. Biz ilk etapta sağlam adımlarla gitmek için ne yapalım somut olarak ilk adım nedir?

Gülriiz Hoca: İkiniz yeterlisiniz. Ben tektim ama öğrencilerim vardı onlara güvendim. Amacımız akademik kültürü değiştirmek. En sağlam adım öğrencilerle başlamak. Yoksa iki kişi tek başına yapamaz, koca üniversiteniz var. İlk adım bu. Ondandan sonra dekan ve rektör düzeyinde bilgilendirmek lazım. Ankara, Sabancı ve İTÜ böyle yapıyor bu örnekleri önlerine götürüp bunları tartışmak gerekli.

Katılımcı Atılım: Bizde bir psikoloji bölümü var onlar destek vermiyor.

Gülriiz Hoca: Onlar destek vermeyebilir ama öğrencileri verebilir.

Yıldız Ecevit: Duygu Asena hakkında onu andık Kadir Has Üniversitesin’de. Onun ne kadar zorlukla karşılaştıklarını anlatırken ben unutmuştum ona “al bunlar senin karılar hareketinin” diyorlar. Bunun gibi aşağılayıcı küçük düşürücü üzücü bir sürü şey olmuş. Zeynep Oral da anlattı gazetede nasıl onu aşağıladıklarını. Desinler, hepimize dediler. Ama *karılar hareketinden* vazgeçmeyin.

Sondan hoca: Konu ne olursa olsun bu işin dinamosu öğrencilerdir. Konu ne olursa olsun. İnanın 53 yaşındayım bu işin dinamosu onlar.

Ayşegül Sabancı Üni Katılımcı: Eğer Psikoloji Bölümü yapmıyorsa Atılım Üniversitesi psikoloji merkezi var onunla çalışın.

Atılım üni. Katılımcı: Biz 5 sene içerisinde Atılım Üniversitesi’ni eşitlikçi yapacağız. Özel okul diye rekabetçi bir yapısı var. 7 bin öğrencisi var.

Katılımcı: Türkiye’de çok iyi bir değişim var, biri femistlerden bıktık hümanizm lazım dediler. Ama yeni gelen bunlara siz nasıl böyle konuşuyorsunuz dedi, kadın hocaya erkek hoca. Erkek hocaların da bu tür çalışmalarına katılması önemli. Onlar da bizim savunuculuğumuzu yapabilir.

Fatma Arslan: Bizim rektörümüz bize çok destek veriyor. Bizim toplantılarımıza erkekler de katılıyor. Biz kadın hakkı değil yalnızca, biz cinsiyet eşitliğini savunuyoruz. Erkekler de olmalı. Boğaziçi Üniversitesin’de başkan erkekti, Can bey. Erkekler de olmalı. LGBT’ler olmalı. Birlikte organize olmak lazım. Biz de bu şekilde örnek olmalıyız. Kendi kendimizle bu işini yapamayız.

Sondan Hoca: Erkek paylaşımcı sayısını arttırmaya çalıştık. Çünkü diğer karşı cinste de bu farkı yaratmak önemli. Gelişim olacaksa birlikte yapacağız. Sorun için bir şeyler yapılması gerektiğine inanan bir sürü erkek var onlarla beraber çözeceğiz.

Katılımcı: Gelen şikayetlerde asılsız çıkan oldu mu? Benim kurulda kaygım hata yapmak. Fail açısından da çok ciddi sonuçları var. Cem hocanın çok katkısı oldu, hepimiz ikna olmuştuk ama uzman bir hocanın katkısıyla iş başka yere gitti. Bu nedenle özellikle bir psikolojinin hatta bir psikiyatriste gönderdik, çok önemli.

Gülriiz Hoca: 4 senedir gelen şikayetlerin hiçbiri asılsız değildi. Bazısı ilk başta asılsız görünüyor ama değil. Çok acele hareket etmemek gerekiyor. Karşıda şiddete uğrayan da yaşadığı travmanın etkisiyle nasıl davranacağını bilmiyor. Biz bir şey söylüyoruz hemen yapalım edelim diyor ama bilmiyor. Onu anlamak lazım. Bir defa biri çok acayip şeyler iddia etti ve çok acele ettik ama yanlış yaptık. Başına gelmişti ama onun da çok ciddi başka problemleri vardı. O nedenle çok dikkat etmek gerekiyor. Krize müdahaleyi bilen sosyal hizmet uzmanı gerekiyor. Bizim çalışmalarımızda en çok yardımcı olan kişi o. O inanılmaz işler yaptı.

Dokuz Eylül Özlem Belkıs: Bir vaka var. Söylenti düzeyinde kulağımıza geliyor. Bir durum var fakat şikayet yok ve bu birey sessiz kaldıkça da kalacak bu durumda yapacağımız bir şey olabilir mi? Bir arkadaşının bilgisini esas alabilir miyiz?

Gülriiz hoca: İşleme koyamazsınız ama öğrenciyi çağırıp konuşabilirsiniz. En çözümsüz şey bu. Benim önümde de var. Şikayet yok. İdari memur veya öğrenci olsa yine yapabiliyorsunuz ama hoca olunca farklılaşıyor. Buna ilişkin bulduğumuz çözüm olayın olduğu fakültenin derslerine girip cinsel taciz bilgilendirme toplantıları yapmak oldu. Onun dışında ne yapabiliriz ben de bilmiyorum. Bulacağız bu gidişle.

Bilgi Üniversitesi: Biz yönergemize tanıklığı da koyduk, şöyle cinsel tacize tanıklık etmiş birini başvuru olarak kabul ediyoruz. Tanığa doğrudan kişiyi zorlamadan kendisini ikna ederek, esas mağdurun gelmesini sağlamak için ikna etmek. Doğrudan bir şikayet olarak değil ama tanık olarak geliyor ve mağdura birimi aktarabilir. Psikolojik destek çok önemli, biz kendi kurumumuzda eğitim aldık bu konuda. Bu kişiler de ayrıca eğitilmeli.

Van katılımcı: Program bitiyor acaba biz sonuç belgesine, eğer cinsel saldırıda bulunan hocaların durumu kanıtlandığı zaman hocaların okuldan atılması ve hiçbir yerde yer almamaları gibi ifadeyi ekleyebilir miyiz? Bu YÖK'te bir baskı olabilir mi? Bizim okulda böyle bir hoca var dekanı ama dekanlıktan atıldı fakat okuldan atılmadı. Emekli olmuyor, 61 yaşında başka okulda yer alıyor. Geldiği yerde de adli vaka olmuş. Davası da olmuş şimdi bizim okulda da aynı şey olur. Rektöre dedim ne yapabilirim diyor. Gözlemlerinden aldım diyor. Asistan şikayetçi oldu sonra geri çekti.

Fatma Hoca: Bazı hocalar utanıyor gidiyor bazıları da buradan ayrıлып özel okula geçiyor.

Sondan hoca: YÖK'te hazır değişiklikler yapılırken bizim bir şey yapmamız ciddi bir sorun. Diyelim ki ispatlandı cezası nedir?

Gülriiz Hoca: Aslında okulda atılmaya kadar gider. Ama YÖK belgesinde madde olarak yok. İspatlanırsa atılabilir.

Katılımcı Eskişehir Üniversitesi: Cinsel taciz ve saldırı vakaları olduktan sonra ne yapılabilir dedik ama öncesi ortaya çıkmadan ne yapılabilir pratik olarak?

Gülriiz Hoca: Bizim zaten ilk çıkma amacımız cezalandırma değil. Cezalandırma olmalı ama asıl amacımız akademik kültürü değiştirmek. Bu kültürü değiştirmek için ne yapabiliriz. Bir eğitim, iki bilgilendirme faaliyetleri. Bir de işte rektör ve dekan düzeyinde bu işin ciddiye alınmasıdır. Bunlar yapıldıktan sonra Dekan ve Yüksek Okul müdürlüklerinin tutumları önem taşımaktadır.

Katılımcı doktor: Hukukçular daha iyi bilir ama savcılığa şikayet ettiğiniz zaman geri alsanız bile kamu davası diye devam eder. Bu komisyonlar için de geçerli olmaz mı?

Gülriiz Hoca: Yazılı olursa olur. İstanbul sözleşmesinde “şikayet geri alınsa bile devam edecek” diyor. AIHM tam da bu nedenle Türkiye’yi mahkum etti. Etkili koruma yapmadı diye yani şikayeti geri çekince bıraktığı için. Ama bu kanuna aykırı mı aykırı. Bu sorun yaratır mı hayır. 90. maddeye göre İnsan Hakları Sözleşmesi esas alınmalı diyor. Bu gidilebilir bir yoldur.

Sondan Hoca: Bütün katılımcılara teşekkür ederim. Her iki çalışmanın da sonuçlarını da yollayacağız. Lütfen hepsine bakın ve eksikliklerini ekleyin düzenleyelim ona göre. Bir de CTS’de bütün merkezler kayıtlı değil. Yeni merkez yapıldıkça ilaveler yapıyoruz. Yönergeler olursa onları da ekleyebiliriz. Hepinize çok teşekkür ederiz.